

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací materiál vytvořený v projektu OP VK

Název školy:	Gymnázium, Zábřeh, náměstí Osvobození 20
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0211
Název projektu:	Zlepšení podmínek pro výuku na gymnáziu
Číslo a název klíčové aktivity:	III/2 - Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Anotace

Název tematické oblasti:	Český jazyk a literatura pro nižší gymnázium
Název učebního materiálu:	Nauka o významu slov
Číslo učebního materiálu:	VY_32_INOVACE_CJ0117
Vyučovací předmět:	Český jazyk a literatura
Ročník:	2. ročník osmiletého gymnázia
Autor:	Mgr. Radka Strašilová
Datum vytvoření:	26. 1. 2014
Datum ověření ve výuce:	21. 2. 2014
Druh učebního materiálu:	pracovní list
Očekávaný výstup:	Student rozlišuje slova jednoznačná a mnohoznačná, volné spojení slov a sousloví, vysvětlí význam ustálených slovních spojení, ve větách správně užívá homonyma, rozliší slova citově zabarvená a slova neutrální, pozná odborné výrazy.
Metodické poznámky:	Osvědčilo se plnit úkoly postupně – společně přečteme zadání, pak studenti pracují samostatně (písemně formulují odpovědi), nakonec ústní formou zkontrolujeme správnost řešení. Pracovní list je možné využít i pro písemné opakování.

Nauka o významu slov – pracovní list

1. Vyber a označ správné tvrzení:

- a) Význam věcný i mluvnický mají slova patřící k ohebným slovním druhům.
- b) Pouze věcný význam mají příslovce.
- c) Slova mnohoznačnými jsou nejčastěji vlastní jména.
- d) List je slovo jednoznačné.
- e) Pampeliška je jednoslovný odborný název.
- f) S odbornými názvy se setkáváme nejčastěji v umělecké literatuře.

2. Ve větách vyhledej a podtrhni slova mnohoznačná a svoji volbu odůvodni.

- a) *V zatáčce před naší obcí se vytvořil sněhový jazyk.*

- b) *V koruně stromu se usadil párek holubů.*

3. Uvedená slova doplň tak, abys vytvořil jednak sousloví, jednak volné spojení slov:

	sousloví	volné spojení slov
<i>stůl</i>	_____	_____
<i>brýle</i>	_____	_____
<i>pata</i>	_____	_____
<i>bříza</i>	_____	_____

4. Vyjádři pomocí přísloví nebo jiného ustáleného obratu, že je někdo:

- a) *chytrý* _____
- b) *rozvážný* _____

5. Jakou vlastnost vyjadřuje rčení Má zlaté ruce?

6. Dvojice homonym užiij ve větách:

- kosy – kosi* _____
- vr – vír* _____

7. Doplň tabulku (včetně označení sloupců):

	slova citově neutrální	
	<i>dům</i>	
<i>autíčko</i>		
		<i>chrnět</i>
<i>psíček</i>		

8. Ve větě podtrhni odborné názvy a urči, zda se jedná o jednoslovný termín (J), či sousloví (S).

Někteří savci se uchylují do roztodivných skrýší a upadají v dlouhý zimní spánek.

Nauka o významu slov – pracovní list, pro učitele

Pozn. Odpovědi jsou označeny tučně, podle povahy zadání úkolů posoudíme i jejich další možné varianty

1. Vyber a označ správné tvrzení:

- a) **Význam věcný i mluvnický mají slova patřící k ohebným slovním druhům.**
- b) **Pouze věcný význam mají příslovce.**
- c) Slovy mnohoznačnými jsou nejčastěji vlastní jména.
- d) List je slovo jednoznačné.
- e) Pampeliška je jednoslovný odborný název.
- f) *S odbornými názvy se setkáváme nejčastěji v umělecké literatuře.*

2. Ve větách vyhledej a podtrhni slova mnohoznačná a svoji volbu odůvodni.

- a) *V zatačce před naší obcí se vytvořil sněhový jazyk.*

jazyk – např. část těla, řeč, sněhový jazyk, jazyk v botě

- b) *V koruně stromu se usadil párek holubů.*

koruna – např. část stromu, královská koruna, platidlo

3. Uvedená slova doplň tak, abys vytvořil jednak sousloví, jednak i volné spojení slov:

	sousloví	volné spojení slov
<i>stůl</i>	psací stůl	poškrábaný stůl
<i>brýle</i>	dioptrické brýle	nové
<i>pata</i>	Achillova pata	odřená pata
<i>bříza</i>	bříza bělokorá	pokřivená bříza

4. Vyjádři pomocí přísloví nebo jiného ustáleného obratu, že je někdo:

- a) *chytrý* **Např. má za ušima, má pod čepicí, je všemi mastmi mazaný...**
- b) *rozvážný* **Např. jednou řeže, dvakrát měří**

5. Jakou vlastnost vyjadřuje rčení Má zlaté ruce?

Je šikovný, zručný

6. Dvojice homonym užiij ve větách:

- kosy – kosi* **Slyšeli jsme zpívat kosy. Kosi skákali po trávníku.**
- výr – vír* **Na stromě na kraji lesa seděl starý výr. Vzdušný vír zvedl prach z cesty.**

7. Doplň tabulku (včetně označení sloupců):

<i>slova citově zabarvená - zjemnělá</i>	slova citově neutrální	<i>slova citově zabarvená - hanlivá</i>
domeček	<i>dům</i>	barabizna
<i>autíčko</i>	auto	rachotina
spinkat	<i>spát</i>	<i>chrnět</i>
<i>psíček</i>	pes	psisko

8. Ve větě podtrhni odborné názvy a urči, zda se jedná o jednoslovný termín (J), či sousloví (S).

Někteří savci (J) se uchylují do roztodivných skryšší a upadají v dlouhý zimní spánek (S).